

Miqrant soyqırımı

Rusiyada əcnəbi uşaqların əksəriyyəti aprelin 1-dən məktəbə qəbul üçün tətbiq edilən rus dili imtahanından keçə bilməyib. Cəmi beş ayda qeydiyyat üçün 23,6 min ərizə təqdim edilsə də, yalnız 8 mindən bir qədər çox uşaq imtahana buraxılıb. Bunların yarısı tapşırıqların öhdəsindən gəlməyib. Regionların nümayəndələri bildiriblər ki, uşaqlar rus dilini yetərinə bilməməsi və "məhdud nitq təcrübəsi" səbəbindən çətinlik çəkirlər.

Federasiyanın bezi təsisatlarında əcnəbi məktəblilərin sayı 7-10 dəfə azalıb. Sentyabrın 10-da "Rosobrnadzor" əcnəbi uşaqlar üçün rus dili imtahanının monitorinqinin nəticələrini dərc edib. Söhbət 1 aprel 2025-ci il tarixindən ayrıca qanunla miqrant uşaqların məktəbə qəbulu üçün məcburi şərt kimi tətbiq edilən test imtahanından

Rus dili imtahanı tətbiqindən sonra miqrant uşaqların əksəriyyəti təhsil ala bilməyəcək

Nijni Novqorod vilayətində imtahanın tətbiqindən sonra məktəbə qəbul edilən əcnəbilərin sayı on dəfə azalıb. Voronej vilayətində 83 uşaq üçün ərizə təqdim edilib, 29-da natamam sənədlər toplusu olub. Ən çox görülən səbəblər uşağın Rusiya Federasiyasında qalmasının qanuniliyini təsdiq edən sənədlərin olmaması və barmaq izinin qeydiyyatının olmamasıdır. 49 uşaq imtahana buraxılıb, 40 uşaq test imtahanına gəlib. Sonradan onlardan 22 nəfəri imtahandan keçib (biri ikinci cəhdə). Uşaqların problemləri, regional Təhsil Nazirliyi izah edir ki, ilk növbədə "dildə ümumi bilik" və "məhdud nitq təcrübəsi" (valideynlər evdə rus dilində danışmadıqda) yaranır.

Yaroslavl vilayətində ən çox rast gəlinən çatışmayan sənədlər barmaq izinin alınmasının tamamlandığını təsdiq edən sənədlər və uşağın yoluxucu xəstəlikləri olmadığını təsdiq edən arayış olub. Krasnodar diyarında qeyri-qənaətbəxş qiymətlərin əsas səbəbləri uşaqların rus dilini kifayət qədər bilməməsi səbəbindən sualları başa düşmə-

gedir. İmtahana şifahi və yazılı tapşırıqlar daxildir (birinci sinfə daxil olanlar üçün şifahi test kifayətdir). Test üçün 80 dəqiqə vaxt ayrılır, prosedur videoya çekilir, audiodan istifadə etməklə şifahi cavablar qeydə alınır. Uğursuzluq halında, imtahan üç aydan gec olmayaraq təkrar verilə bilər. Bu müddət ərzində uşağa rus dili üzrə əlavə təlim təklif olunacaq.

Miqrantlar Kremlin hədəfindədir. Əslində bu ölkədə başlanmış kampaniya təkə miqrantlara qarşı deyil. Şovonist dairələrin mətbəxində hazırlanmış menyüdə milli, dini, irqi ayrı-seçkilik adlı "yeməklər" daha çox üstünlük təşkil edir. Rusiya Ukrayna ilə savaşa ciddi şəkildə kədr pro-

blem yaşayır. Rus millətindən olan Rusiya vətəndaşlarının əksəriyyəti bu müharibədə iştirak etmir. Daha doğrusu Putin hakimiyyəti ön cəbhəyə əsasən başqa millətlərin nümayəndələrini göndərir. Ukrayna ilə savaşa ölənlərin milli tərkibinə baxsaq bunu əyani şəkildə sübut etmiş olarıq. Canlı qüvvə çatışmazlığı ilə üzleşən Rusiya bu dəfə miqrantlardan istifadə etmək qərarına gəlib. Bəzi şirnikləndirici yollarla miqrantların bir qismini müharibəyə göndərə bilib. Onlar da peşəkar olmadıqlarından əksəriyyəti ele ilk dəqiqələrdən hədəfə çevriliblər. "Rosobrnadzor"un məlumatına görə, aprel-avqust aylarında 23,6 min əcnəbi uşağın valideynləri rus məktəblərinə qəbul olmaq üçün sənədlər təqdim ediblər.

İmtahanda iştirak etmək üçün 8223 uşaq (34,8%) icazə alıb. Qalanların valideynləri sənədlərin tam dəstini təqdim etmədilər: bura uşağın və valideynlərinin Rusiya Federasiyasında qalmasının qanuniliyinin təsdiqi, həmçinin yoluxucu xəstəliklərin olmaması haqqında arayış daxildir.

Sankt-Peterburqda şəhər təhsil komitəsinin məlumatına görə, 1124 uşaq üçün ərizə verilib, onlardan 145-i natamam sənədlər toplusunu təqdim edib. Daha 35 abituriyent "yalan" məlumat verib. 257 nəfər azyaşlı imtahandan keçə bilmişdir. Belə ki, test imtahanının tətbiqi ilə Sankt-Peterburq məktəblərinə az qala yeddi dəfə az xarici vətəndaş qəbul edilib: keçən il 1,75 min nəfər olub.

mələri olub. Tataristanda aprel-avqust ayları ərzində 219 uşaqdan 44-nün tam sənədləri olmayıb, respublikanın Təhsil Nazirliyi məlumat yayıb. Çox vaxt çatışmayan sənədlər uşağın ölkədə qanuni olmasını təsdiq edən sənədlər olub. 18 uşaqda sənədlərinə (hansı olduğu göstərilməyib) "yalan" məlumat aşkar edilib.

Qeyd edək ki, bu ilin iyun ayında Rusiya Federasiyası Daxili İşlər Nazirliyinin rəis müavini İqor Zubov Dövlət Dumasında çıxışı zamanı Rusiyada 638 mindən çox əcnəbi uşağın olduğunu bildirərək, onların "əksəriyyətinin" təhsil müəssisələrində oxumasını təklif edib.

Ardı Səh. 6

Miqrant soyqırımı

Əvvəli-Səh-5

"Hesab edirəm ki, onların əksəriyyətinin oxumadığı barədə məlumat həqiqətə uyğun deyil".

Prezident yanında İnsan Hüquqları Şurasının (İHS) rəhbəri Valeri Fadeyev müsahibəsində bildirib ki, imtahandan keçməyən və keçə bilməyən miqrant uşaqların sayından narahatdır. Qeyd edib ki, məktəbə getməyən əcnəbi yetkinlik yaşına çatmayanların olması özlüyündə uşaq hüquqlarının pozulmasıdır. "Həm Konstitusiyada, həm də Ailə Məcəlləsində nəzərdə tutulub ki, bütün uşaqlar oxumalıdır. Bu isə valideynlərin üzərinə düşür", - o qeyd edib.

Valeri Fadeyev xatırladı ki, övladlarını məktəbə yazdırmayan rusiyalılar valideynlik öhdəliklərini yerinə yetirmədiklərinə görə cəzalandırılırlar (söhbət inzibati Xətalər Məcəlləsinin 5.25-ci maddəsindən gedir, 2 min rubla qədər cərimədir). Bu cür tələblər əcnəbilərə də qoyulmalıdır, lakin onları təkcə inzibati və cinayət məsuliyyəti ilə deyil, həm də Rusiya Federasiyasından deportasiya ilə hədələmək lazımdır.

Rusiya Federasiyasında qeyri-qanuni yaşayan əcnəbilərin özlərini leqallaşdırmalı və ya tərk etməli olduğu müddət başa çatıb. "Rosobrnadzor"un məlumatlarına əsasən belə qənaətə gəlmək olar ki, əcnəbilər hələ də uşaqlarını kütləvi şəkildə təhsil müəssisələrinə yazdırmaqdan imtina etmirlər. Uşaqların əksəriyyəti sənədlərlə bağlı problem ucbatından kurslardan ayrılırlar. Vəziyyət acınacaqlıdır. Amma yenə də ümid edilir ki, problem tədricən həll ediləcək. Valideynlər qanuni olaraq Rusiyada olsalar, tədricən övladları üçün lazım olan sənədlər paketini necə toplamaq lazım olduğunu öyrənəcəklər. Test nəticələrinə gəlincə, 2026-cı ildən başlayaraq Rusiya Federasiyasında təhsil sistemi ilə Daxili İşlər Nazirliyi arasında miqrant uşaqlar (və onların ailələri) haqqında avtomatik məlumat mübadiləsi sistemi işə salınacaq; artıq müvafiq qanun qəbul edilib. Məsələ ondadır ki, övladları məktəbə getməyə cəhd etməyən və ya Rusiyada icbari orta təhsili almayan valideynlərlə bağlı gələcək siyasət necə olacaq və belə valideynlərə qarşı hansı sanksiyalar tətbiq olunacaq

Qeyri-qanunilər üçün sentyabrın 11-i gəldi

Prezident Vladimir Putinin fərmanı ilə müəyyən edilmiş miqrantların leqallaşdırılması müddəti sentyabrın 10-da başa çatıb. Bu tarixə qədər Rusiya Federasiyasında qeyri-qanuni yaşayan əcnəbilərə hüquqi statuslarını "tənzimləmək" və ya ölkəni tərk etmək təklif edilib. Daha əvvəl qanunsuz şəxslərin sayını 670 min nəfər hesab edən Rusiya Daxili İşlər Nazirliyi artıq bunu etməyən əcnəbiləri bank kartlarının bloklanması, ölkədən çıxarılması və Rusiyaya girişinə qadağa qoyulacağı ilə nəzarət edilən şəxslərin reyestrinə daxil edilməklə hədələyib. Ekspertlər növbələr və miqrant axını ilə bağlı leqallaşdırma mexanizminin mürəkkəbliyini "on baldan beş"lə qiymətləndirir.

Prezident Vladimir Putinin 1126 nömrəli "Bəzi kateqoriyalardan olan əcnəbilərin hüquqi statusunun tənzimlənməsi üzrə müvəqqəti tədbirlər haqqında" fərmanı 2024-cü ilin dekabrında verilib və 2025-ci il

yanvarın 1-dən qüvvəyə minib. Sənədə əsasən, Rusiya ərazisində qeyri-qanuni olan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər öz hüquqi statuslarını tənzimləməli və ya müəyyən tarixə qədər ölkəni tərk etməlidirlər. Əvvəlcə miqrantlar bunu aprelin 30-na qədər etməli idilər, lakin sonra Vladimir Putin fərmanı sentyabrın 10-dək uzadıb. Özlərini leqallaşdırmaq istəyən əcnəbilərə bir neçə şərthə əməl etdikdə cərimə olunmayacağı (və ya onlara qarşı digər sanksiyaların tətbiq olunacağı) vəd edilib: biometrik məlumatların təqdim edilməsi, dərman vasitələrinə, yoluxucu xəstəliklərə və HIV-ə dair testlərdən keçmək, vergi borclarını və digər icbari ödənişləri ödəmək, rus dilini, tarixini və Rusiya Federasiyasının

qanunvericiliyini bilmək haqqında sertifikat təqdim etmək.

Qanuniləşdirmə üçün zəruri şərt, həmçinin iş icazələrinin (məsələn, onu əldə etmək üçün saxta sənədlərin təqdim edilməsi), iş icazələrinin və yaşayış icazələrinin verilməsi üçün səbəblərin olmaması idi. Qeyd edək ki, fərman dərc olunandan bəri əcnəbilərin Rusiya Federasiyasında qalma tələbləri dəfələrlə sərtləşdirilib. 2025-ci il yanvarın 1-dən vizasız ölkələrin vətəndaşları Rusiyada ildə cəmi 90 gün qala bilər (əvvəlki kimi altı ay əvəzinə). İyunun 30-dan etibarən vizasız ölkələrdən gələn bütün ziyarətçilər rüld ərizəsində biometrik məlumatları təqdim etməlidirlər (gəlməzdən ən azı 72 saat əvvəl). Sentyabrın 1-dən Moskva və Moskva vilayətində yeni miqrasiya qeydiyyatı qaydaları qüvvəyə minib: vizasız ölkələrdən bu bölgələrə işləmək üçün gələn əcnəbilər mobil proqram quraşdırmalı və hakimiyyət orqanlarına onların geolokasiyasını izləmək imkanı verməlidir. Geolokasiya məlumatlarının üç gün ərzində olmaması əmək miqrantını nəzarət edilən şəxslərin reyestrinə daxil edilməsi və mümkün deportasiya ilə.

FTX-nin məlumatına görə, 2025-ci ilin birinci yarısında Moskva və Moskva vilayətində yeni qeydiyyat qaydalarına əsasən vizasız ölkələrdən olan əcnəbilər Rusiyaya işləmək üçün 2,6 milyon səfər edib. Daxili İşlər Nazirliyi daha əvvəl bildirmişdi ki, əcnəbi işçi qeydiyyatının 40%-i Moskva və Moskva vilayətinin payına düşür. Başqa sözlə, geolokasiyanın ötürülməsi ilə qeydiyyat qaydaları 1 milyona yaxın insanı əhatə edə bilər.

Fevral ayında Rusiya Daxili İşlər Nazirliyi Rusiyadakı qeyri-qanuni mühacirlərin sayını 670 min nəfər olaraq qiymətləndirib. İdarənin rəis müavini Aleksandr Qorovoy həmin vaxt onların yarısının qadın və uşaqlar olduğunu bildirərək, "xüsusi qeydlərə əsasən onları yoxladıqdan və ictimai asayışı pozan hüquqpozmaların olmasını qiymətləndirdikdən sonra" səlahiyyətli orqanlara müraciət etsələr, onların hüquqi statuslarını tənzimləyəcəklərini vəd edib. Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin rəsmi nüma-

yəndəsi İrina Volk bunu edə bilməyən miqrantları sentyabrın 11-dən deportasiya edəcəyini, həmçinin onlara "hüquqlarının məhdudlaşdırılması, o cümlədən gələcəkdə ölkəyə girişi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş bütün tədbirləri" (nəzarət olunan şəxslərin reyestrinə əcnəbinin daxil edilməsini nəzərdə tutur) tətbiq edəcəyini vəd edib.

Nəzarət edilən şəxslərin reyestrinin tətbiqini qeyri-qanuni şəxslər üçün leqallaşdırma rejimi ilə eyni vaxtda "miqrasiya sahəsində nizam-intizamın son bərqərar olması kimi təqdim olunan sərt tədbir" kimi qiymətləndirir. Miqrasiya mərkəzləri və Daxili İşlər Nazirliyi leqallaşdırmaq ümidi ilə çoxlu sayda əcnəbini, xüsusən də reyestr onlara bank kartlarının bloklanması kimi təsir

tədbiri tətbiq etdikdən sonar "nəzarətə almağa" başlayıb. Müraciət edənlərin axını ilə əlaqədar olaraq heç də bütün əcnəbilər prosedurdan keçə bilməyiblər, bu, prezident fərmanının müddətinin sentyabrın 10-dək uzadılması ilə əlaqədardır. Eyni zamanda, leqallaşmaq üçün miqrantın "yaxşı işəgötürənə" malik olması və inzibati cərimələrin olmaması lazım olduğunu izah edir, leqallaşmanın çətinliyini "on baldan beş" kimi qiymətləndirir. "Amnistiya faktının özü də alqışlanabilir: müəyyən sayda insanlar özlərini leqallaşdıraraq dərhal əmək bazarına daxil oldular. Lakin növbələr və maddi-texniki problemlər səbəbindən mexanizmdən istifadə etmək istəyənlərin hər biri mümkün deyil.

Altı milyonluq miqrant ordusu

Rusiya iqtisadiyyatının - tikinti, mənzil-kommunal təsərrüfatı, logistika, məişət xidmətləri və çatdırılma kimi - bütöv sektorları, eləcə də öz ölkələrinin iqtisadiyyatı onların işindən asılıdır: miqrantların pul köçürmələri Mərkəzi Asiya ölkələrinin Ümumi Daxili Məhsulunun əhəmiyyətli hissəsini təşkil edir. Buna baxmayaraq, onlar Rusiyanın daim ayrı-seçkiliyə məruz qalan ən həssas sosial qruplarından biridir. Bu il isə qeyri-leqal miqrantların qeydiyyatı alma sistemi - "nəzarət olunan şəxslər" reyestri - işə salındı və əgər kimsə bu reyestrə düşsə, dərhal işindən, universitetdəki yerindən, bankdakı pulundan məhrum ola bilər.

Moskvanın Dmitrovski rayonundakı bəzi ticarət mərkəzlərində lokal miqrasiya məntəqəsi yerləşir. Burada, adətən, qeydiyyat, miqrasiya qeydiyyatının yenilənməsi və iş üçün icazə məsələləri ilə məşğul olurlar. Moskvanın mərkəzindən 60 kilometr cənub-qərbdə, Saxarovo kimi tanınan çoxfunksiyalı Miqrasiya Mərkəzi miqrantlara tanışdır. Bura, böyük növbələri və "sosial əhəmiyyətli xəstəliklər və infeksiyaları" - HIV (İnsanın İmmun çatışmazlığı Virus), sifilis və verəmi aşkar etmək üçün qan və sidik vermək kimi aşağılayıcı prosedurları ilə tanınır. Orda insanlara qarşı cinayətkarlar kimi davranırlar. Orada şərait dözülməzdir. Çöldə yüzə yaxın insan növbəyə durur. İçəriyə isə saatda bir neçə nəfəri buraxırlar.

Qadınlar, uşaqlar, təqaüdcülər... Basabasdır. Hər tərəfdə OMON (xüsusi təyinatlı milis dəstəsi) ətrafı mühasirəyə alıb. Və OMON bu insanlarla söyüşlə danışır və "hey, sən" deyərək müraciət edir. İnsanlarla heyvan kimi rəftar edirlər.

Ötən il Rusiya İstintaq Komitəsinin rəhbəri Aleksandr Bastrikin miqrantların tərəfindən törədilən ağır cinayətlərin sayının cəmi bir il ərzində 32 faiz xüsusilə ağır cinayətlərin - 26 faiz, ekstremizmlə bağlı cinayətlərin isə 147 faiz artdığını göstərən rəqəmlərə istinad edib. Düzdür, bu məlumatlar Daxili İşlər Nazirliyinin rəsmi statistikasından fərqlənir. DİN qeyd edir ki, əcnəbilər tərəfindən törədilən hüquqpozmalarının sayı, əksinə, azalıb. Reyestrin yaradıldığı bir ay ərzində ora 685 min əcnəbi daxil edilib. DİN-in məlumatına görə, Rusiyada təxminən 6,2 milyon miqrant yaşayır. Belə çıxır ki, hər 9-cu miqrant "nəzarət olunan şəxsə" çevrilib, yəni Rusiyada qeyri-qanuni yaşayır.

Dünyada "qeyri-leqal" miqrant daha çox miqrasiya qaydalarını pozaraq hansısa ölkənin ərazisinə daxil olan şəxslərə deyilir.

Rusiyada isə əmək miqrasiyasının mənbəyi olan əksər ölkələrlə vizasız rejim olduğuna görə, bu ölkəyə qeyri-qanuni daxil olan insanlar, demək olar ki, yoxdur. "Qeyri-qanuni immiqrantlar" dedikdə, məmurlar qalma şərtlərini pozan şəxsləri nəzərdə tuturlar, məsələn, miqrant təhsil məqsədi ilə ölkəyə daxil olub, lakin icazəsiz işləməyə başlayıbsa və ya yaşayış yeri üzrə qeydiyyatdan keçməyibsə, "qeyri-qanuni" sayılır. Rəsmilər hələ də Rusiyadakı miqrantların real sayı ilə bağlı mübahisə edir: məsələn, İstintaq Komitəsinin rəhbəri Aleksandr Bastrikin əmindir ki, söhbət 13-14 milyon nəfərdən gedir.

Rusiyada ən çox əcnəbi Özbəkistandır. Tacikistan, Qazaxıstan, Çin, Qırğızıstan, Ermənistan, Azərbaycan və Belarusdan da əcnəbilər var. Bəzi ölkələrin bütöv iqtisadiyyatı vətəndaşlarının Rusiyadakı işindən asılıdır. Dünya Bankının hesablamalarına görə, 2024-cü ildə əmək miqrantlarından pul köçürmələri Tacikistan ÜDM-nin 49 faizini, Qırğızıstan ÜDM-nin 18,59 faizni və Özbəkistanın ÜDM-nin 14 faizini təşkil edib. Ancaq əmək miqrantları Rusiya iqtisadiyyatında da mühüm rol oynayır. Məsələn, Milli Tədqiqat Universitetinin Ali İqtisadiyyat Məktəbinin hesablamalarına görə, paytaxtda tikinti sektorunda miqrantların payı 50 faizi ötür, nəqliyyat, ticarət, mehmanxana və ictimai iaşə sektorunda isə miqrantlar işçilərin təxminən üçdə birini təşkil edir.

Bazar elə qurulub ki, yerli sakinlərlə miqrantlar iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində işlədikləri üçün bir-biri ilə rəqabət aparmasınlar. "Moskva miqrantları tərəfindən tikilir, qorunur və təmizləyir iddiası mübaliğə deyil", - deyərək araşdırmanın müəllifləri qeyd edirlər ki, miqrasiya siyasətinin sərtləşdirilməsi kadr qıtlığına səbəb ola bilər. Reqrstrasiyalar təzyiq, təcrid və repressiya alətləridir. Bu reyestrlərə düşmək ciddi hüquqi nəticələrə səbəb ola biləcək ictimai damğa almaq kimi bir şeydir. Hökumət nizam-intizamın bərpası zərurətinin arxasında gizlənərək qeydiyyat və nəzarət modelindən fəal şəkildə istifadə edir.

V.VƏLİYEV